

Abstrakt

Tato diplomová práce je případovou studií tří textilních kooperativů, tvořených ženami ze tří indiánských etnik z mexického státu Oaxaca: *Galvain Cuy* (Zapotékové, komunita Teotitlán del Valle), *Jiñi Ñuu* (Mixtékové, komunita San Juan Colorado) a *Kee Nshíí* (Chatinové, komunita Santiago Yaitepec). Ty jsou spolu s dalšími oaxackými uměleckořemeslnými kooperativy zapojeny do komunitární firmy *Color y Cultura*, která se zabývá prodejem a propagací jejich výrobků. Práce mapuje kooperativní podnikání indiánských žen, zabývající se rukodělnou textilní tvorbou ve zmíněné trojici komunit a fungování zastřešující *Color y Cultura* se sídlem v Oaxace de Juárez. Zkoumá, jak tyto ženy vnímají model kooperativního podnikání a komunitární firmy *Color y Cultura*, do níž jsou zapojeny a jaké jsou přínosy a úskalí takového modelu pracovní organizace. Zabývá se také jejich etnickým sebepojetím ve vztahu k vlastní uměleckořemeslné tvorbě a její propagaci.

Členství v *Color y Cultura* díky vlastnímu krámku v Oaxace umožňuje ženám ze zkoumaných kooperativů vyhnout se překupníkům. To přináší větší zisk, uměleckou svobodu a přímý kontakt se zákazníkem. *Color y Cultura* nabízí členským kooperativům nejrůznější podpůrné a vzdělávací programy a další příležitosti k prodeji jejich výrobků. Kooperativní organizace práce v komunitách pak umožňuje ženám navzájem sdílet materiál a nápady a rozdělovat si mezi sebou pracovní úkoly podle sil a dispozic jednotlivých členek. Práce v kooperativu, vyžadující samostatnou organizaci a cesty mimo komunitu, zároveň napomáhá k budování větší sebedůvěry zapojených žen. Problematickým rysem komunitárních firem různě efektivní fungování jednotlivých členských kooperativů i rozdíly mezi jednotlivými členkami jednoho kooperativu. Ani kooperativy *Galvain Cuy*, *Jiñi Ñuu* a *Kee Nshíí* nejsou v tomto ohledu zcela rovnostářské. Při své snaze o samostatný prodej výrobků se pak ženy musí potýkat s nesouhlasem manželů a komunity, vyrůstající především z lpění na místních tradicích a zvyklostech (tzv. *usos y costumbres*), které úzce vymezují roli ženy v rodině a ve společnosti.

Za účelem propagace vlastních výrobků se představitelky *Galvain Cuy* a *San Juan Colorado* dopouštějí řady drobných manipulací s projevy vlastní etnicity. Vzhled jejich textilií není čímsi historicky zakonzervovaným. Je ovlivněn osobním vkusem i řemeslnou zručností výrobce, preferencemi zákazníka, kterým je dnes v Oaxace především turista a rozmanitými tlaky ze strany státních i neziskových rozvojových organizací. Se zařazením rukodělných textilií indiánských žen do globálních trhů se objevuje také problém plagiátorství a politické zneužívání těchto výrobků jako nositelů specifické symboliky. Budoucnost textilní rukodělné tvorby v Oaxace se tedy zdá být v neustálém dialogu mezi tradicí a inovací, a to jak v rovině pracovní organizace, tak podoby výrobků. Toto setrvávání ve stavu neustálé proměny je však zároveň důkazem, že textilní umělecké řemeslo indiánských komunit zůstává živou kulturou, reflektující osobitým způsobem současný svět.